

Branko Kuna
(1965. – 2018.)

Uvodna riječ

U ovome broju *Rasprava: Časopisa Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* nalaze se radovi nastali na temelju izlaganja sa šestoga međunarodnog znanstvenog skupa *Hrvatski sintaktički dani* (Osijek, 17. – 19. svibnja 2018. godine) koji su organizirali Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje i Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Tema je skupa bila sintaksa zavisnosložene rečenice, a na skupu je bilo izloženo trideset i šest referata, od kojih su dva bila plenarna. Plenarna izlaganja održali su Branimir Belaj s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Martina Gračanin-Yuksek s Bliskoistočnoga tehničkog sveučilišta u Ankari, čija su izlaganja ovdje objavljena kao znanstveni članci. U prvome plenarnom izlaganju u okviru kognitivne gramatike predložena je nova podjela eksplicitno subordiniranih rečenica na temelju kriterija (ne)relativnosti. U drugome je plenarnom izlaganju u okviru generativne gramatike, a na temelju (ne)uspinjanja nenaglasnica (klitika) pokazano da infinitivne surečenice pod nadzorom subjekta i objekta nemaju istu unutarnju strukturu. Osim tih dvaju radova nastalih na temelju plenarnih izlaganja u ovome broju nalazi se još dvadeset radova posvećenih sintaksi zavisnosloženih rečenica. U radovima se većinom razmatraju pitanja sintakse zavisnosloženih rečenica u hrvatskome jeziku (i u srodnome bošnjačkom jeziku) u nekoj od njegovih vremenskih (crkvenoslavenski jezik, starohrvatski jezik, kajkavski jezik druge polovice 16. stoljeća, hrvatski jezik druge polovice 19. stoljeća) ili prostornih dimenzija (kajkavski, hrvatski jezik u Dalmaciji). Pojedini dijelovi sintakse zavisnosloženih rečenica uspoređuju se s istim pitanjima u drugim jezicima te se istražuje i utjecaj drugih jezika na hrvatski (utjecaj latinskoga na hrvatskoglagoljske tekstove). Većina radova promatra zavisnosložene rečenice sa sintaktičkoga stajališta pritom se koristeći kojim od tradicionalnih ili suvremenih pristupa sintaktičkomu opisu (funkcionalni, generativni, kognitivni pristup), ali se u nekim zavisnosložena rečenica promatra i sa semantičkoga, semantičko-pragmatičkoga, leksikološkoga, glotodidaktičkoga, stilističkoga i retoričkoga te psiholingvističkoga stajališta.

Teme koje se tiču zavisnosloženih rečenica protežu se od općenitih tema kojima su predmet nazivlje i podjele zavisnosloženih rečenica do specifičnih tema, kao što su uzročne rečenice u kajkavskome, asindetizam u zavisnosloženim rečenicama te posebice konsekvencijalnost i sekvencijalnost u asindetiskim zavisnosloženim rečenicama. Nadalje, opisuje se razlika nadzornih konstrukcija i rečenica s iznimnim padežnim označivanjem, istraživanje dalekometnosti anafore *svoj* s pomoću restrukturirajućih i nerestrukturirajućih infinitiva, subordinacija u inojezičnih govornika hrvatskoga, subordinirane rečenice s veznikom *što*, čimbenici koji utječu na „izlazak” nenaglasnica iz infinitivnih surečenica, usporedba veznika *osim ako*, *unless* i *razen će* koji uvode zavisnosložene pogodbene rečenice u hrvatskome, engleskome i slovenskome, odnos mjesne rečenice i prostora, apofastičke konstrukcije, umetanje imperativa u složenu rečenicu u kajkavskome, psiholingvistička istraživanja odabira antecedensa relativne rečenice i antecedensa elipse glagolske skupine, udvajanje dopunjača u crkvenoslavenskome te koligacijske strukture.

Autori su većinom jezikoslovci iz Hrvatske, no zastupljeni su i inozemni znanstvenici iz Bosne i Hercegovine, Slovenije, Turske, Austrije, Njemačke, Velike Britanije i Finske. Dva su rada napisana na bošnjačkome jeziku, četiri na engleskome, a šesnaest na hrvatskome jeziku. Rad na ovome broju bio je iznimno velik posao, stoga najsrdačnije zahvaljujem autorima, recenzentima, članovima Uredništva, izdavačkoj službi Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje te posebice tajnicima Ivani Brač i Siniši Runjaiću koji su se od prvoga do posljednjega dana s velikim entuzijazmom posvetili radu na ovome broju.

Šesti skup *Hrvatskih sintaktičkih dana* održan je nekoliko mjeseci nakon što nas je napustio utemeljitelj skupa izv. prof. dr. Branko Kuna. Željeli bismo da ovi radovi budu njemu u spomen.

Matea Birtić

U Zagrebu 2. prosinca 2019.